

بوتوسون قوجانئزدا ایلک لرسن
ایلدیگی سن دنیلمکیرسین
آناپوروپودانئیران آذربایجان
محمد اشراقی

آسیملا نوزلری

اته وار، مه ته وار، ایستوتا یوخ!

یثنه ده قیته مه به ، سیغیر ائی!

اویناشا اومود اولان ارسیز قالارا!

منی گوره نده الله بیل ننه سینین اویناشینا گوزورا!

اتل گوجو ، سنل گوجو!

اتل ایله اوتور، اتل ایله دورا!

پالازا بورون، اتل ایله سورون!

اتل ایله اول اتلندن اولما!

اتل گوزی ته ره زی دیر!

بیجرلر

آخشم باخدیم چوخشی دی، سحر باخدیم یوخشی دی؛ اولدوز

آخشم اولار، اولو قیچین اوزادار: کیلیت

آققوشم جیغ-جیغ انیلر، یتزی پالچیغلیغ انیلر، حسن بکیم گلنده، حوسن بک آجیغ انیلر: گرموج -منه

آققوشم هاردان گلنی سن- فان مملکینن، قانون نیه یوخدو- آلهلون حکمکینن: سوت

آلجاغ دامنان قار یاغار: اون الگی

آلجاغ تپه، چیچی سبه: الگ

آلتی چپر، اوستی چپر، ایچینه آت چاپیلار: گوز

رپای نژرد و کور آذربایجان

لطایف و ظرایف

دیلینجی ایله خسیس بیر دیلینجی خسیس بیر آدمین قاپیسینی دؤیوب،اونلاردان،چؤزک ایسته دی . اونلار چؤزگیمیز یوخدور، بیزده آجیق دئییهه جاواب وئرديلر .

دیلینجی دنلی:

چؤره بیز یوخدورسا،هئج واملازسا کؤهنه پالشار وئرین ،چونکی پالتارسیز و اوشویوم . اونلار یئنه ده یوخ جاوایی وئرديلر . نهایت دیلینجی ،اونلاردان پالاز ایسته دی ، انو صاحیبی یئنه یوخ دنلی:

بو حسیلسیگی گؤره ن دیلینجی چیغراقاق دنلی: بس انوده نییه اوتوروسوز ،دورون کلین بیرلیکده دیلینجی لیک انده ک.

قیاشلر

تاریخین بایا تیلاری

عزیزیم نه بوستان <p>نه چمن دی نه بوستان توخوم اکب هر یترده ایمانسیز انگلسان</p>
<p>نه قویبوندی نه ده قوش یا ده لی دی یا ناخوش اینگیلزده پئلر جان آمریکادا جرج بوش</p>
<p>عزیزی یم نه کوفته نه دولمادی نه کوفته موفته ینمک مورد اولوب سنده بیر آز یته موفته</p>
<p>عزیزیم قوشدا یوخ قویوندا وار قوشدا یخ حیاء آتلاق ناموس عار هر کسده وار بوش دایوخ</p>
<p>گویده اوچان قوشا باخ دولانئری قوشا باخ قول اولموشدی شادونا آمریکالی بوش آباخ</p>
<p>عزیزی یم گیردی ها تولکو باغا گیردی ها بوش دان دولوب اینگیلیز ایکیسیده بیر دی ها</p>

عزیزی یم نه باریش
نه چنگک اولور نه باریش
آش بئیشیری اینگیلیز
اوزونده یاغ بیر قاریش

زندگی نامه سید ابوالقاسم نباتی

ادامه از شماره قبل و....

((خلف مرحوم سید محترم اشتبینی ، درویش مسلک و صوفی مشرب بوده ، گاهی مجنون شاه و خان چوپانی نیز تخلص کرده است . اوائل حال در قریه اشتبین که کرسی محال دیزمار قراچه داغ است نشو و نما یافته و بعد ها به قصبه اهر مهاجرت نموده و در بقعه شیخ شهاب الدین اهروی مشغول ریاضت و مجاهده گردیده است .))
هنوز هم اهالی قره داغ نباتی را نه تنها شاعر بزرگ ، بلکه عارفی بسیار مقرب و صاحب کرامات می دانند و کرامات او را در مجالس و محافل نقل می کنند. خود می گوید :

از خامه خان چوپانی مــــــن
عاجز شده کلک مانی من
خواهی که شوی تو نیز موسی
یک چنــــد بکن شبانسی من
در اواخر عمر به مسقط الراس خود مراجعت کرده و در ۱۲۶۲ مرحوم شده است و مزار ش دربالای تپه ای در اشتبیین است . در ضمن ایشان در سال ۱۱۹۱ ه. ق. برابر با ۱۱۴۹ ه. ش. در اشتبین متسولد شده است .

در کتاب مفاخر آذربایجان نیز نویسنده در مورد سید ابوالقاسم نباتی چنین می نویسد :

((مرحوم سید ابوالقاسم بن میر بیحی اشتبینی ، متخلص به (مجنون شاه) یا (خان چوپانی) یکی از شاعران آذربایجان از منطقه قره داغ

نسخه های خطی ترکی کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی

تکارش: حسین متقی
به سرپرستی :سید محمود مرعشی نجفی

نسخه دیگر

آغاز:
«الله واحد رب تعالی
هو الله الذیع الحق الاعلی
تعالی ذاته لهما تجلی
من الغیب آلی العین فجلی »

انجام:

« کرم سبحانی ایدم الله الله
کرم سلطانی ایدم الله الله
سکا و علمکه یوق حد و پایان
بکا و سوزمه و از عد و پایان ...» .

می باشد.

او شاعری علی گو و علی جو بوده‌است و در مدح و توصیف مولا علی (ع) کوی سبقت را از همگان و خیل شاعران مداح اهل بیت عصمت (ع) ربوده‌است او اشعار فراوانی در حق آن بزرگوار سروده‌است که در دیوانش ثبت است . زادگاه او روستای اشتبیین مرکز دهستان دیـزمـار شرقی از توابع ارسباران ، بسال ۱۱۹۱ متولد گردیده و ...

ادامه دارد

گزارش نسخه :

نوع خط: نسخ ترکی
کاتب: عمر بن مصطفی
تاریخ کتابت:اوائل ماه جمادی الاولی سال ۱۲۳۹ ه.اوائل ژانویه ۱۸۲۴
عنوانها و نشانیها : شنکرف نوع کاغذ: فرنگی
تعداد برگ: ۲۳۳
تعداد سطر : ۱۷
اندازه متن: ۱۳×۱۹/۵
س اندازه جلد : ۲۱/۵×۲۸
س نوع جلد :تیماج قهوه ای ،با، تریج گل و بوته .

ویژگیهای نسخه :

در حاشیه تصحیح گردیده‌است .برخی برگها رطوبت دیده و برگهای پایانی فرسوده شده و برخی مطالب از جمله انجام نسخه نیز افتاده و قابل خواندن نیست . البته پر گها بعدا از سوی کارشناسان بخش آسیب شناسی این کتابخانه مرمت گردیده‌است.برگها جدول به شنکرف و عناوین به رنگ شنکرف و درشت تر از متن نگارش یافته‌است . نسخه دارای یک سلوح ساده بوده و دو برگ آغازین مجدول به طلاو خطوط مشکئی است.فهرست مطالب در یک برگ به صورت نا تمام آمده‌است .

«**شماره ۵۲۸۵** »

«

فایدالی مصلحت

آلدی .نوزومی ده برک دو گدی .
احمد او ساعت بارمغانی نی دیشله
پیپ نوز -نوزونه دندی :
اگر ایکی مین تومنی وئریر او
سوزی نوگرمنه سئیدیم .
ایندی من ده زوارین گونونه
دوشردیم .

احمد اوچ گون -اوچ گنججه یول
گندیب جاندی انولرینه پنجره دن
بویلاب گوردی که ، آزادی تین دیزی تین اوسته بیر جوان اوغلان
اوزاتیپ .

آردی وار

قارا مجموعه شیخ صفی الدین اردبیلی

حضرت شیخ بویردوکی: واردات، عطای الهی دیر، کؤنوله گلر.
آدام اوغلانی کسب انتمز سیزین .
بو وارددن گاه اولارکی شخسه علم و معرفت حاصل اولار و شخص بو علم معرفندن حاصل اندر و .
گناه اولارکی انوار اولار، ورود اندر و گناه اولارکی لطف اولار، الطاف الهی دن و گناه اولارکی عشق ادد اولار.

بر دلم تا برق عشق او بیجست،
رونق بازار زهد من شکست .

بو نیشین معنیس بو دورکی :
تا عشق برقی منیم کؤنولومه ورود اشدی
،زهدم بازارینین رونقین صدی اگنیدری و
حالاً تاتیق اولا و فرق انده داشی اول روحانی سننه نین ورودوندان اول کیمسه به فرح ظاهریننه نقل عظیم واقع اولار.
چونکی او حالدان گئری دؤنه اول کیمسه به عظیم خفت و طرب و لذت حاصل اولارکی اول وارداتی ادراک انده یلر و گناه اولارکی ادراک انده ییلمز.

فی الحقیق الشاهد

حضرت شیخ صفی الدین -قدس سره العزیز -بویردوکی :مراد شاهیددن اول دورکی کؤنوله حاضر اولوا و حالاً تاتیق اولا و فرق انده حالاً ایله حرامی و حق ایله باطلی و اهل تصوفون کلماتینده شمع و شاهدی چوخ اولار.
شاهد لیگی معلوم اولدو و شمعدن مراد، نور ایمان دیر و نور توحید دیر کی طالبین کؤنولنده یانار و شاهد دیر .

و «حالاً،تاتیق دیر »دنمکدن مراد، مراجع استعانت قیلب دیر.یعنی کؤنول ،شاهدی یندن تاتلیق و فتوی طلب اندر و کؤنول مناعی ایمانی اوغرو یئندن قوتارار و اگر اوغرو اوغرولاماغا قصد انتسه ، کؤنول آیدنیلیغنا ارایشار .

آشنایی با مشاهیر آذربایجان

عشقمی

یاز قلم یاز. بو کونول باسلی دمیرتک چورودی
توزلی طرفانه دوشوب . عشقمی طوفان بورودی

بیر سینخ کشتی کیمین هی آخارام ساغ سولوما
ناخدا عشقیم اولوب هر بره سویدی سورودی

طنز تیریز

محمد اشراقی

سال ۱۳۲۳ خورشیدی در تبریز، فارغ التحصیل دانشگاه تبریز ،مدیر مسئول و صاحب امتیاز روزنامه سراسری ارک ، مدیر مسئول و صاحب امتیاز سایت خبری ارک خبر و صاحب امتیاز انتشارات آزادی است .

برخی از آثار قلمی محمد اشراقی :

-آذربایجان آغیز ادبیاتی (ادبیات شفاهی آذربایجان)ترکی و فارسی

-ترجمه منظوم حیواناتلر قالاسی (قلعه حیوانات)اثر جورج اورول

-بالاجا قارا بالیق ،ترجمه منظوم ماهی سیاه کوچولو،ترکی.

-سیچانلار پیشیک ، ترجمه منظوم (موش گرهبه)،ترکی

-آذربایجان گؤزه ل آدلاری (نامهای زیبای آذربایجانی)

-گوش،مجموعه اشعار ترکی و فارسی از شاعر .

-کوراولغلو یئنی دئییم له(کوراولغلو به روایت جدید)

اشراقی در شعرهای طنز خود ناراستی ها و بی عدالتی ها را آماج انتقاد کوبنده قرار می دهد .

منتخبی از اشعار او که مربوط به دوران ستم شاهی است، تقدیم خوانندگان عزیز می گردد .

بو گونلر

وارلی وارین قورویورو بو گونلر
واغرو آگری توره دیری دو گونلر
ایش اوستونده اولان ییخیر انویمی
ایپک ایله سرینیری انویمیز
گونه چیخماز بنله گنسه یوردوموز
سورو ایچره قویون اولوب قوردوموز
اسکیلیری گونو گوندن واریمیز
الله ییلمکی اونودوبدور تاریخیمز
الئین گره ک الی دپلی آچیلار
دوشونلر یوخسوندان آبیلا
توختایا بو اوزون سوره ن آغریمیز
دادا گله دیرلیکده آغریمیز

*قایناق:۶۰۰شاعر دن طنز شعر لر کتابی

حکیم سهرجی

۳. حکیم هیده جی و ملارجبعلی تبریزی

گنجیش سای نین آزدی و..

(۴/۲۴۰-۸)

ملارجبعلی تبریزی نین غضب و شدت ایله اشراقیه فیلسوفلاری نین ادعالارینی باطل سایماسی قارشیسیندا ،کلمه لرین آنلاملاری اولماسا اعتبارسیز اولدوقلارینا تاکید اندیر و اؤز سؤزونه حق باطل آدی قویماغی اهمیت سیز سایب ،سؤزونون آنلامینا چوماغا توجه اتتمگی طلب اندیر :

بو سؤز اگر باطل ،اگر حق دیر ،

پوردا مثل:«مصدر و مشتق »دیر.

بیل حقی مصدر کیمی اصل کلام ،

عالمی حقیق کلماتی تمام .

مصدر و مشتق ده یوخ فرق چوخ،

مصدر اگر اولمایا ،مشتق یوخ!

اول کی توتار مطلق ،قیدی آثار،

مصدره مشتقی گورنده باتار .

من باخارام هر کیمه ،گوره م اونو،

بیر کسه بنزر اولا دوققوز دونو .

بنله لیکه هیده جی بو تون وارلیغی ،تاری نین گورونوشو حساب اندیر ،تارینی اؤزوللو وارلیق ساییر و ایچه ریک لیگی اونا منسوب انده رک ،اؤزه ک لیگی ده اولاسی وارلغین گرک لیگی بیلیر و وارلیقدا اولوشا (حدوث)یانیر .
او اولوشدان ایسه اؤزلک لیک گورونمه نی اؤنه سورور.

ملارجبعلی تبریزی ۱۰۸۰ ق. ایلنده وفات انتتیشدیر . او عصری نین ان تائینیش ساغ قاناد فیلسوفی ایدی . اونون فلسفی استدلاللاری قارشیسیندا کیمسه دوام گتیره بیلزمیش و شیعه علمیه حوزه لری ساغ قاناد مشرع روحانیلری نین باخین دؤرد یوز ایلده ان بویوک و بارز الیهام وئریجی رهبری سایلیر و اؤز عصرینده چوخ خؤرملی باشامیشدیر . حکیم هیده جی ،اونا یازدیغی جوابلارین هامیسنی شعر دیلی ایله و چوخ لطیف قلمه گتیریر . بیر یرده ،ملارجبعلی نین مطلق وارلیغیسنی اولاسی وارلیقدان تام ایری اولما ادعاسینا بنله جواب وئرئیر:
اولوبدور ترک قیلا یاز، بی جهت یازی

ملارجبعلی دن المیزه اوچ اثر بیتیشمیشدیر :
۱- اثبات وجود .
۲- رساله الاصول الاصفیه.
۳- معارف الهیه .
اونون فارس دیلینده یازدیغی شعرلر دن المیزده نمونه لر واردیر .
شعرده «واحد »تخلص انده رمیش :

آردی وار